

ВГО Українська бібліотечна асоціація

**XII Міжнародна науково-практична
конференція**

**«Сучасна бібліотечно-інформаційна
безперервна освіта: майбутнє твориться
сьогодні»**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**26 лютого – 1 березня 2025 р.
змішаний формат**

Київ 2025

ХІІ Міжнародна науково-практична конференція «Сучасна бібліотечно-інформаційна безперервна освіта: майбутнє твориться сьогодні» : зб. матеріалів / ВГО Укр. бібл. асоц. ; редкол. : С. Барабаш, О. Бруй, О. Григоревська, В. Загуменна, О. Сербін, Я. Сошинська, Я. Хіміч. – Електрон. вид. – Київ : УБА, 2025. – 127 с.

ISBN 978-617-8284-03-9

Наукове видання вміщує доповіді та виступи учасників міжнародної науково-практичної конференції ВГО Українська бібліотечна асоціація – відомих науковців та фахівців, що представляють бібліотеки і заклади вищої освіти.

У матеріалах збірника розкрито здобутки і виклики вищої бібліотечної освіти в Україні в історичній ретроспективі та її візія майбутнього, тенденції розвитку безперервної інформаційно-бібліотечної освіти, її взаємозв'язок з упровадженням сучасної інформаційної моделі бібліотеки, питання формування та оновлення професійних компетентностей бібліотечних працівників, виклики воєнного часу, вплив штучного інтелекту та потреби практики для неперервної освіти фахівців бібліотечно-інформаційної справи. Окремою проблемою конференції стали прикладні аспекти інноваційної діяльності наукових установ, закладів вищої освіти та бібліотек.

Матеріали переважно подано в авторській редакції. Редакційна колегія не завжди поділяє думки авторів. Відповідальність за зміст, достовірність фактів, цитат, даних покладено на авторів.

Рекомендовано до випуску Президією ВГО Українська бібліотечна асоціація, протокол №5 від 27 травня 2025 р.

Редакційна колегія:

С. Барабаш, кандидат наук із соціальних комунікацій

О. Бруй, кандидат наук із соціальних комунікацій

О. Григоревська, доктор наук із соціальних комунікацій, старший науковий співробітник

В. Загуменна, кандидат педагогічних наук, професор

О. Сербін, доктор наук із соціальних комунікацій, старший науковий співробітник

Я. Сошинська, кандидат історичних наук, доцент

Я. Хіміч, кандидат історичних наук, доцент

УДК 378.14:025.5(477)(043.2)

Кудлай В'ячеслав Олегович

кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент,
завідувач кафедри інформаційної діяльності
Маріупольського державного університету
м. Київ, Україна

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ В БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНІЙ СФЕРІ

Сучасні освітні тенденції характеризуються посиленням інтересу до гнучких форм і методів навчання, які поєднують традиційні аудиторні заняття з онлайн-технологіями. Особливо актуальним цей підхід є у бібліотечно-інформаційній сфері, де швидкий розвиток інформаційних ресурсів вимагає постійного вдосконалення компетентностей фахівців. Змішане навчання (очне та онлайн) дає змогу ефективно організувати освітній процес, збалансувати теоретичну та практичну підготовку, а також підвищити мотивацію студентів.

Метою цієї публікації є висвітлення інноваційних підходів до змішаного навчання в бібліотечно-інформаційній сфері та представлення досвіду кафедри інформаційної діяльності Маріупольського державного університету у впровадженні інтерактивних методик.

Змішане навчання розглядається як інтегрована освітня модель, що поєднує традиційні методи викладання (лекції, семінари, практичні заняття) з онлайн-компонентами (вебінари, електронні курси, дискусійні форуми, відеолекції тощо). На відміну від суто дистанційного підходу, змішаний формат зберігає переваги очного спілкування та командної роботи студентів, водночас створюючи умови для індивідуалізованого темпу навчання і розширеного доступу до ресурсів.

Основними принципами змішаного навчання є доступність, інтерактивність, диференціація. Під доступністю розуміємо можливість працювати з навчальними матеріалами без географічних обмежень. Інтерактивність передбачає використання цифрових платформ для двосторонньої комунікації та залучення студентів. Диференціація полягає у врахуванні рівня підготовки та індивідуальних потреб кожного студента.

Серед інноваційних технологій та методів у змішаному навчанні виділяємо системи управління навчанням (LMS), інтерактивні вебінари та відеолекції, проєктну діяльність, гейміфікацію. У процесі змішаного навчання кафедра інформаційної діяльності МДУ активно застосовує переважно Moodle (<https://moodle.mu.edu.ua/>) [1], та Microsoft Teams (через електронні кабінети викладача / студента). Ці інструменти дають можливість розміщувати навчальні матеріали, проводити тести та організовувати дискусійні форуми.

Для підвищення зацікавленості студентів застосовуються сервіси Zoom або Google Meet, де викладачі можуть проводити лекції з демонстрацією презентацій і спільною роботою над документами. Записи вебінарів зберігаються, що дозволяє студентам переглядати їх у зручний час.

Студентам пропонуються короткотермінові групові проекти, метою яких є розробка електронних інформаційних продуктів (наприклад, віртуальних виставок, баз даних, інформаційних дайджестів). Цей підхід формує практичні навички роботи з цифровими ресурсами й розвиває командну взаємодію. У деяких освітніх компонентах освітніх програм (ОП) застосовуються ігрові сценарії (на основі онлайн-квестів, вікторин), що сприяють підвищенню мотивації та кращому засвоєнню теоретичного матеріалу.

У контексті практичного досвіду кафедри інформаційної діяльності Маріупольського державного університету доцільно відзначити кроки з адаптації освітніх програм спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа до викликів цифровізації інформаційних комунікацій в українському суспільстві. Зокрема, кафедра здійснила перегляд навчальних планів в межах модернізації освітніх програм бакалаврського рівня (Документознавство, керування документаційними процесами) [2] та магістерського рівня (Керування документаційними процесами та розвиток цифрової громади) [3], що дозволило включити інноваційні дисципліни бібліотечно-інформаційного та документознавчого спрямування, додавши онлайн-модулі та самостійну роботу студентів із цифровими платформами. Організовано низку внутрішніх тренінгів та семінарів, де викладачі отримали навички користування е-ресурсами, розробки електронних курсів і формування інтерактивних тестів. Окрім традиційних форм контролю (іспитів, заліків), застосовуються портфоліо-проекти й рейтингові системи оцінювання, що дають змогу об'єктивніше відстежувати поступ студентів протягом семестру. Після кожної інтерактивної сесії студенти заповнюють короткі опитувальники щодо якості змісту та зручності використання онлайн-платформ [4]. Це допомагає оперативно виявляти проблеми й удосконалювати методику викладання.

Серед викликів та перспектив розвитку підготовки здобувачів вищої освіти найболючішим питанням є ймовірності блекаутів через атаки на цивільну інфраструктуру з боку терористичних військових сил РФ та, в свою чергу, це призводить до нестабільного доступу до Інтернету, що знижує ефективність змішаного навчання. Для подолання цих проблем університет працює над посиленням енергогенераційних можливостей. Вже є генератори, які забезпечують головний корпус та серверне обладнання безперебійним електроживленням до 6-8 годин, в перспективі планується встановити сонячні панелі для додаткових генераційних потужностей.

Запровадження інноваційних підходів вимагає від викладачів не лише знань цифрових інструментів, а й умінь педагогічного дизайну електронних курсів, використання інтерактивних методів оцінювання.

Перевірка самостійності виконання робіт в онлайн-середовищах залишається актуальною, тож після припинення співпраці з сервісом Unicheck в МДУ, за рекомендацією МОН України, застосовується антиплагіатна система StrikePlagiarism.com.

Можливості міжнародної співпраці розширюються завдяки дистанційним програмам і вебінарам із зарубіжними партнерами – Університет Вітовта Великого (Каунас, Литва), Університет Галл (Англія), Університет Мессіни (Мессіна, Італія), Університет Аліканте (Іспанія), Відкритий Університет Кіпру, Остравський Університет (Острава,

Чехія), Сілезький університет (Катовіце, Польща). Така співпраця підвищує конкурентоспроможність студентів на світовому ринку праці.

Отже, інноваційні підходи до змішаного навчання в бібліотечно-інформаційній сфері, що успішно впроваджуються кафедрою інформаційної діяльності Маріупольського державного університету, демонструють вагомі переваги для якісної підготовки майбутніх фахівців. Вони не лише забезпечують гнучкість та індивідуалізацію освітнього процесу, а й формують практичні навички роботи з електронними ресурсами, необхідні в сучасній інформаційній інфраструктурі. Подальший розвиток цієї моделі потребує розбудови технічної бази, вдосконалення методичної підтримки викладачів і систем оцінювання, а також поглиблення міжнародного співробітництва.

Джерела:

1. Навчальний портал Маріупольського державного університету. URL: <https://moodle.mu.edu.ua/>. (дата звернення: 17.02.2025).
2. Освітня програма «Документознавство, керування документаційними процесами» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Маріупольський державний університет: офіційний веб-сайт. URL: <https://mu.edu.ua/uk/educational-programs/dokumentoznavstvo-keruvannya-dokumentaciynimi-procesami> (дата звернення: 17.02.2025).
3. Освітня програма «Керування документаційними процесами та розвиток цифрової громади» другого (магістерського) рівня вищої освіти. Маріупольський державний університет: офіційний веб-сайт. URL: <https://mu.edu.ua/educational-programs/keruvannya-dokumentaciynimi-procesami-ta-rozvitok-cifrovoi-gromadi> (дата звернення: 17.02.2025).
4. Петрова Ірина, Кудлай В'ячеслав. Фахова підготовка в галузі інформаційної, бібліотечної та архівної справи в Маріупольському державному університеті: 20 років досвіду. Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія, № 3, 2023. URL: <https://journals.uran.ua/bdi/article/view/291000> (дата звернення: 17.02.2025).

УДК 378.4:02:004 (075)

Політова Олена Аркадіївна

кандидат історичних наук,

завідувач кафедри інформаційних комунікацій

Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

**НАВЧАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ КАФЕДРИ
В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИМОГ ДО ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ
БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ ПРАЦІВНИКІВ**

Одним із основних завдань підготовки висококваліфікованих кадрів у закладах вищої освіти є формування у здобувачів освіти компетентностей, необхідних для роботи з інформацією у сучасному суспільстві. Процес навчання за спеціальністю «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» в умовах нинішніх викликів потребує переосмислення традиційних підходів до роботи з інформацією і документами. Стрімка цифровізація